

Un petit bocí de la Xina a Eivissa.

Ideologies lingüístiques i usos del català

per Maria del Mar Joan i Mari

Amb aquest article ens hem proposat mirar de definir i entendre per què entre el col·lectiu xinès de l'illa d'Eivissa no tenen èxit les iniciatives relacionades amb la nostra cultura o la nostra llengua. Les preguntes que ens hem plantejat, a més, són sobre les llengües que usa aquest col·lectiu en diverses situacions discursives, com ara en ambients formals, a casa o a la feina.

Hem volgut esbrinar quines llengües protagonitzen diversos àmbits i si hi ha una especialització lingüística (és a dir, una tria de llengua en funció de l'objectiu, l'espai, la persona d'interacció, etc.) per a aquests diversos àmbits de la vida diària i si la llengua catalana n'ocupa algun (i si ho fa, en quin grau).

Aquesta informació l'hem extret a partir d'una sèrie d'entrevistes fetes a informants xinesos per conèixer de primera mà i de manera directa quines llengües utilitzen per a cada àmbit en el seu dia a dia. També hem volgut saber si han participat mai en cursos de llengua catalana o castellana i, si en saben, com les han après i quines opinions i discursos tenen al voltant d'aquestes llengües.

Les entrevistes han estat realitzades a persones d'edats i procedències molt diverses; des de jòvens de 19 anys acabats d'arribar fins a persones que fa més de 20 anys que ja viuen a l'illa. Les províncies de procedència dels entrevistats també han estat molt diverses; hi hem pogut comptar Fujian, Zhejiang, Shanghai, Anhui, Henan i Jiangsu. Pel que fa a l'ocupació laboral, totes les persones entrevistades treballen com a autònomes i estan al càrrec

de comerços (normalment petit comerç): perruqueries, botigues d'alimentació, sabateries, restaurants o botigues de roba per a la llar. Per altra banda, tret de dos entrevistats, que ja fa 18 i 20 anys que resideixen a l'illa, la resta fa menys d'un any que hi han arribat. La majoria d'entrevistats havien estat anteriorment a València o a Palma de Mallorca.

Per entendre aquesta situació no podem deixar de fer un repàs, a més a més, al perquè de l'emigració de tants milions de xinesos cap a altres terres així com també de l'estat de la qüestió sociolingüística que han trobat i troben a ca nostra.

El col·lectiu xinès i el perquè de la seua emigració

La situació econòmica dels darrers anys a la Xina ha provocat una gran diàspora. Més de 60 milions de xinesos viuen repartits en gairebé tots els països del món. El pas d'un sistema comunista (i les tendències econòmiques que això suposa) a un sistema socialista de mercat; el sistema tributari o de vassallatge que mantenia la Xina amb els països veïns; la dependència que té la població de l'estat; les diferències abismals entre el dinamisme comercial de les ciutats i la situació de pobresa al camp, etc., han provocat la sortida en massa dels xinesos, primer cap als països amb els quals es mantenien relacions de vassallatge i, després, cap a la resta del món.

Les grans migracions interiors dins la mateixa Xina i la manera com l'estat administra la gent que va arribant a les ciutats des del camp, a més, també promou que

grans grups de població que es traslladen a les ciutats (milions de persones a Shanghai, Beijing, Guangzhou, Tianjin, Chongqing, etc.) es vegin forçats a emigrar, ja que no disposen de possibilitats de tenir feines ben remunerades, portar els fills a escola, fer ús de la sanitat pública, etc. A la Xina, hi ha un sistema de registre de residència, o *hukou*, que determina i limita on ha de viure i treballar cada xinès en edat laboral, i aquest fet provoca que hi hagi milions i milions de persones de població flotant a les ciutats (*youmin*) que treballen sense un contracte legal i que són considerats immigrants il·legals dins les fronteres del seu propi país.

Les dades de població desplaçada dins el país són impressionants, i encara és més impressionant que no hi hagi una manera més fàcil de canviar de residència. Aquests *hukou* són hereditaris, cosa que obliga tots els membres de la família a viure sempre en el mateix lloc. A més a més, totes aquestes classificacions socials s'especifiquen en uns expedients personals en els quals s'escriu l'historial polític i laboral així com també els mèrits o les faltes. Aquests expedients condicionen la vida de les persones i els impedeixen la possibilitat de canviar o aconseguir unes condicions de vida millors.

Pel que fa als usos lingüístics del col·lectiu xinès, hem d'aturar-nos un moment per explicar què vol dir ser xinès exactament. El nacionalisme de l'ara República Popular de la Xina, del segle xx, ha anat canviant la concepció històrica de poble format per diverses famílies bastant

relacionades entre elles i amb llengües similars i l'ha convertit en un concepte ètnic o racial que ha suprimit qualsevol diferència interna, segurament amb la intenció de crear un sol grup humà que es diferenciï molt de les minories externes i de les nacions d'altres països. Així, s'ha promogut durant molts d'anys l'ús d'una sola llengua en els àmbits públics.

El grup que es va agafar per crear el model xinès va ser l'ètnia dels *han*, que sempre s'havien associat amb gent d'inquietuds culturals i ànims civilitzadors. Però aquest concepte de nacionalisme modern només és realment una simplificació de la història xinesa juntament amb la intervenció del Partit Comunista, que l'ha utilitzat estratègicament per controlar la població i implementar unes creences o uns comportaments determinats en la majoria de les persones que els siguin favorables.

Tot i que només el 8'41 % de la població xinesa no pertany a l'ètnia *han*, aquesta xifra ja representa uns 100 milions de persones. Oficialment l'estat divideix la població xinesa en 55 grups que qualifica com nacionalitats minoritàries (*shaoshu minzu*). La major part d'aquests col·lectius es distingeixen dels xinesos *han* no només per la seua llengua, sinó també per les creences religioses, les seues pautes culturals, etc. Malgrat el seu escàs pes relatiu, el 75 % d'aquests grups viu en regions autònomes que representen el 64 % del territori de la Xina. Aquesta «Xina Exterior» ocupa zones frontereres de gran importància estratègica i alberga importants recursos naturals, vitals per a l'actual desenvolupament econòmic del gegant asiàtic.

La majoria de xinesos que viuen a territoris de parla catalana, i a la resta de l'estat espanyol, vénen de la província de Fujian i parlen una llengua, el hakka o hokkien, que s'assembla més a l'indonesi que no pas al xinès mandarí, que és la llengua oficial de l'estat. Són un col·lectiu amb una tradició de trobament de cultures, situat a la costa, que parla una llengua que no ha obten-

Mapa actual de les províncies de la República Popular de la Xina (World Map Finder, 2012. [pàgina web]. [06/06/2012] <<http://www.xhes.com/v800/images%5Cprovinces.jpg>>).

gut cap reconeixement lingüístic oficial fins fa ben poc.

Immigració i acolliment lingüístic

Els canvis demogràfics que comporta l'arribada del turisme de masses marcaren profundament la societat de les Balears —involució de l'emigració, rejuveniment de la població, creixement urbanístic caòtic, modificació profunda del paisatge sociolingüístic— en un moment en què la societat de les Illes Balears no podia pactar ni exercir cap mecanisme d'integració social o cultural a causa de la situació política i de la manca de competències en aquesta àrea.

A partir dels anys noranta, les Illes Balears visquérem una nova creixuda econòmica important que generà, consegüentment, una forta demanda de mà d'obra per poder atendre la indústria turística ja existent, els serveis als nous europeus residents, l'agricultura extensiva i la intensa activitat del sector de la construcció. Aquest alt creixement econòmic coincidí amb un creixement vegetatiu molt baix —bai-

xíssima natalitat— i amb unes expectatives de confort molt altes per part de la població autòctona. Així, el fenomen migratori a les Balears, a més d'intens i accelerat, és complex, ja que hi han confluït diversos fluxos migratoris molt heterogenis pel que fa a l'origen, la motivació, les expectatives o les característiques ètniques i culturals.

Pel que fa a la llengua, l'aprenentatge per part de les persones immigrades depèn bàsicament de l'entorn lingüístic en què es mou cadascú i, per tant, està subjecte a múltiples factors: el lloc de residència, el medi laboral, l'accés als serveis, les formes d'oci, la inserció associativa, etc. Els entorns lingüístics d'acollida poden ser molt diferents d'una societat a una altra. Fins i tot poden ser diferents dins les Illes Balears mateix, on, segons la zona, trobam notables diferències en l'extensió de l'ús social de la llengua.

En aquest context polític, demolingüístic i econòmic complex i decididament poc favorable a la participació dels nouvinguts en projectes

Els comerços que van obrir els xinesos a Eivissa ja no només es limiten a botigues de productes per a la llar; cada vegada més l'oferta s'eixampla, deixant de banda el model únic de negoci, i s'obren, per exemple, centres d'estètica (fotografia: Maria del Mar Joan i Marí).

d'aprenentatge de llengua catalana, les actituds lingüístiques dels autòctons i dels al·loctons poden arribar a ser determinants. La precarietat social dels immigrants extracomunitaris, el potencial econòmic i l'aïllament voluntari dels residents europeus, juntament amb la situació legal dels immigrants espanyols, que fan valer sovint els seus drets lingüístics, generen actituds contràries a la bona predisposició lingüística i cultural dels nous habitants de les Illes Balears.

Els autòctons no solen presentar tampoc unes actituds favorables a l'ús normalitzat del català i mantenen sovint relacions lingüístiques poc segures. Com a la Península, l'autòcton tendeix tradicionalment a la claudicació lingüística i a fer del castellà la llengua de comunicació amb els desconeguts i amb els forans. El comportament contrari —parlar sempre en català a les Illes Balears—, tot i ser saludable i, sobretot, lògic, és considerat sovint com una incomprendible i innecessària mostra de descortesia envers l'interlocutor. S'aconsegueix així un efecte devastador i, a la llarga, irreversible: la impossibilitat d'integració dels immigrants i la pèrdua considerable de pes social de la llen-

gua catalana en un context d'exploració demogràfica, cosa que l'aboca al pròxim relleu generacional amb unes possibilitats d'èxit molt limitades.

Actituds lingüístiques del col·lectiu xinès

Pel que fa al col·lectiu xinès d'Eivissa, hem de dir que en una gran majoria prové de la província de Fu-

jian, i, per tant, no són nadius de xinès mandarí (putonghua, o llengua estàndard, que es confecciona prenent el model de la llengua parlada a la capital actual del país, Beijing), i que solen parlar només hakka i la llengua estàndard xinesa. Aquí, emperò, entre el col·lectiu xinès també hem trobat altres llengües com ara el wu (llengua majoritària de la província de Zhejiang, amb 6 dialectes ben definits) o el coreà (que es parla a la zona de la frontera amb Corea del Nord, a les províncies de Jilin i Liaoning). Podeu observar el mapa per a situar les províncies esmentades.

De tota manera, contràriament a la seua situació real, quan se'ls pregunta quina llengua parlen no contesten mai res altre que no sigui la llengua mandarina.

A partir de les entrevistes que hem realitzat intentarem il·lustrar les actituds lingüístiques que volem entendre. A continuació mostrem una sèrie d'exemples extrets de les entrevistes que demostren que quan se'ls pregunta quina llengua parlen, sempre responen la llengua xinesa i mai no especifiquen res més, fins i tot quan no parlen xinès mandarí.

Entrevista número 3 amb Dang Cheng, de 19 anys i natural de Fujian, encarregada d'una perruque-

Gatets atrapadiners, símbol inequívoc de qualsevol comerç regentat per xinesos. Es creu que ajuden a portar la benaurança econòmica i que són d'una gran fiabilitat (fotografia: Maria del Mar Joan i Marí).

ria des de fa 4 mesos a la ciutat d'Eivissa. Abans vivia a Madrid.

Entrevistadora: «¿Qué lenguas habla con la familia?»

Dang Cheng: «¿Cómo? ¿Qué lenguas hablo con la familia...? jajajaja. ¡Chino! ¿Qué lengua podría ser? ¿Qué pregunta más fácil!»

Entr.: «Ah, muy bien; lo preguntaba porque hay gente de Fujian que habla amoi o zhangzhou también...»

Dang: «¡Tú sabes mucho, eh! Amoi sólo se habla en Fujian, sí señorita.»

Entr.: «¿Pero tú sabes hablarlo?»

Dang: «Claro, toda mi familia habla amoi.»

Dang Cheng, igual que la majoria de xinesos entrevistats, fa servir la idea monolingüe de xinès, completament falsa. Se sorprèn quan li pregunten quines llengües parla perquè ella mateixa dóna per vàlida la idea tan estesa, i alhora tan falsa, que a la Xina tothom és monolingüe i que tothom parla xinès mandarí. Així, també dóna per fet que aquesta és la idea que preval en la seua societat d'acollida, sense equivocar-se gens ni mica, ja que en el terreny ideològic ja hem vist el predomini de l'ús del castellà.

Entrevista número 4 amb Yong Li Wang, de 72 anys i natural d'Anhui, encarregat d'una botiga de coses per a la llar des de fa 18 anys a la ciutat d'Eivissa. Va venir directament de la República Popular de la Xina.

Entrevistadora: «Quines llengües parla amb la família?»

Yong Li Wang: «Chino mandarín.»

Entr.: «Molt bé. I hi ha algú de la família que parli wu també?»

Yong: «¿Wu?, el wu es como el catalán aquí o el cantonés en Guangzhou...»

Entr.: «Sí, té rao! Bé, com el català no exactament; el wu té vuitanta milions de parlants i el català, uns deu!»

Yong: «¡Ya sabes que en China todo es muy grande!, jajajaja. Pero el wu no es importante allí, es como el catalán aquí.»

Entr.: «Sí, sí, és cert. Però el sap parlar vostè?»

Yong: «Sí, claro, por supuesto.»

Imatge del centre econòmic de Shanghai, una de les ciutats amb més població flotant, és a dir, amb més habitants sense el seu hukou regularitzat (fotografia: Maria del Mar Joan i Mari).

Yong Li Wang comença dient que parla xinès mandarí amb la família, cosa que ens podria fer pensar que finalment hem trobat un cas de xinès que només parla mandarí. Però, a mesura que avança la conversa, corroboram que no només parla mandarí sinó que, a més, domina el wu, el castellà i el català també, encara que només sigui a un nivell de comprensió.

Tot i no haver tractat mai amb xinesos nouvinguts sinó amb persones ja ben establertes a l'illa d'Eivissa, hem observat que el seu domini de la llengua castellana és molt baix quant a l'expressió oral, però que es defensen quan es tracta de comprensió oral. De tota manera, les nocions de llengua catalana són poques.

Pel que fa al domini d'altres llengües d'ús estès, com ara l'anglès o el francès (molt popular a la República Popular de la Xina), tampoc no hem trobat mai ningú que les dominàs amb fluïdesa. A l'entrevista número 1 en tenim un exemple:

Entrevista número 1 amb Li Ying Xia, de 42 anys i natural de Zhejiang, encarregada d'una sabateria des de fa 6 anys a la ciutat d'Eivissa. Abans vivia a Palma de Mallorca.

Entrevistadora: «¿Qué lenguas usa para relacionarse con compañeros de otras procedencias?»

Li Ying Xia: «Sólo chino mandarín y español.»

Entr.: «¿Y cuando vienen turistas a la tienda cómo lo hace? ¿Y con

su compañera de trabajo brasileña también habla en chino mandarín?»

Li Ying: «Con los turistas, español, o no puedo hablar. Mi compañera es de Brasil pero sabe mucho, no como yo, y habla español e inglés; ¡a mí no me cabe tanta información!»

Aquest poc multilingüisme aparent, no sabem si coneixen altres llengües que a nosaltres ens quedin més llunyanes, juntament amb el baix nivell de llengua castellana que s'autoatribueixen i el desconeixement de llengua catalana, és prou sorprenent si tenim en compte que, en tractar amb altres grups d'immigrants com ara els procedents del Senegal, el Marroc, Veneçuela o Equador, no hem trobat, ni de bon tros, la mateixa situació. Quan trobes en la mateixa situació, als jutjats d'Eivissa, per exemple, un xinès que només parla hakka o wu i que té dificultats per expressar-se en llengua estàndard xinesa, juntament amb un romanès que domina tres o quatre llengües romàniques, a més de l'anglès i el rus, sorgeix la qüestió de quin és el problema de fons que manté la comunitat xinesa fora de l'esfera cultural de l'illa.

Per altra banda, ens ha sobtat molt la indiferència que mostra el col·lectiu xinès envers la llengua catalana. La majoria de xinesos amb els quals hem treballat no només no la dominen, sinó que desconeixen on es parla o quin tipus de llengua és. Fet sorprenent també, si tenim en compte que molts d'ells han passat

Ja no només trobam a Eivissa empresaris xinesos amb experiència en el sector; cada vegada hi ha més gent jove emprenedora que també opta per tirar endavant el seu propi negoci, com és el cada de la perruqueria Piaoliang Rensheng (fotografia: Maria del Mar Joan i Mari).

pel País Valencià o el Principat de Catalunya abans d'arribar a l'illa. Així, no veuen la llengua catalana com a llengua d'interacció civil, ni tan sols com a llengua institucional, fet que sí que passa amb altres col·lectius d'immigrants, que la consideren llengua institucional. A continuació en mostrem un exemple:

Entrevista número 2 amb Nieves Qing, de 31 anys i natural de Shanghai, encarregada d'una botiga de productes d'alimentació des de fa 1 any a la ciutat d'Eivissa. Abans vivia a València.

Entrevistadora: «Quines creu que són les llengües del lloc on viu?»

Nieves: «No lo sé. Debe ser la ibicenca...»

Entr.: «Vostè parla eivissenc?»

Nieves: «Sí, ¿cómo nos entendíamos tú y yo si no?»

Entr.: «Fins ara, hem estat parlant en català, en castellà i en xinès...»

Nieves: «¡Ah, bueno, pues así la respuesta es castellano!»

Entr.: «Així, deixam de banda el català i el xinès, veritat?»

Yong: «Sí; el catalán creo que se hablaba en pueblecitos de Valencia... ¿en Morella, puede ser?; el chino lo dejamos para toda China.»

De tota manera, hi ha xinesos que sí que tenen un cert coneixement

de l'existència de la llengua catalana, sobretot si tenen fills en edat d'escolarització, però que la consideren un tema controvertit i s'estimen més no parlar-ne, potser per por d'entrar en l'espiral de recels entre els bilingües castellano-parlants i catalanoparlants.

Entrevista número 4 amb Yong Li Wang, de 72 anys i natural d'Anhui, encarregat d'una botiga de coses per a la llar des de fa 18 anys a la ciutat d'Eivissa. Va venir directament de la República Popular de la Xina.

Entrevistadora: «Quines creu que són les llengües del lloc on viu?»

Yong Li Wang: «Castellano, ¿no? Bueno, y el ibicenco también. Pero, mujer, apunta castellano porque ahora ya hay mucha gente de la Península aquí. Y ya sabes que con lo que está pasando del catalán en los colegios ahora... ¡todo el mundo se queja! Mejor yo no digo nada.»

Entr.: «I creu que és necessari o útil aprendre català?»

Yong: «Útil sí; así no tendría que usar a mi hijo continuamente para leerme los papeles. Pero necesario no.»

A partir de l'entrevista amb Yong Li Wang podem observar o deduir que el col·lectiu xinès veu la

llengua catalana com una llengua «de segona», subordinada a la llengua castellana i que, fins i tot, la consideren una llengua polèmica. Yong ens diu que s'estima més ni parlar-ne, que no vol tenir problemes amb ningú i que ja sabem que ara a l'illa hi ha molta més gent de la Península, fet que implica un predomini de la llengua castellana en tots els àmbits.

El col·lectiu xinès veu la llengua catalana com una llengua «de segona», subordinada a la llengua castellana i, fins i tot, la considera una llengua polèmica

És possible que tot el problema ragui en l'opacitat que demostra aquest col·lectiu i les xarxes d'interrelació que creen entre ells, fortes i ben configurades, que els permeten de viure en uns cercles que els són propers culturalment i sense haver de fer ús de serveis públics o mantenir relacions amb altres col·lectius culturals diferents que habiten al mateix lloc. La seua participació associativa amb altres col·lectius que no siguin xinesos sol ser inexistent, fet que demostra la fortalesa de les seues interrelacions socials. És molt probable que la comunitat xinesa eivissenca no hagi establert cap tipus de llaç amb altres col·lectius que viuen a l'illa. Yang Wang ens en posa un exemple:

Entrevista número 5 amb Yang Wang, de 36 anys i natural de Shanghai, encarregada d'un restaurant des de fa 10 anys a la ciutat d'Eivissa. Abans havia viscut a València, Alacant i Mallorca.

Entrevistadora: «¿Qué lenguas habla con los amigos?»

Yang Wang: «Chino.»

Entr.: «¿Mandarín?»

Yang: «Sí, claro.»

Entr.: «¿Y con los que ha hecho aquí?»

Yang: «Chino también. Son todos chinos. Bueno, ahora he contratado un camarero ibicenco... ¡pero también le hablo chino, que tiene que ir aprendiendo!... jajaja.»

Entr.: «¿Pero cree que es importante aprender la lengua del sitio donde vive?»

Yang: «Sí, claro; pero con un poquitín de castellano ya basta, 我的头是非常小的! (trad.: el meu cap és molt petit!).»

Entr.: «这是是什么意思? 你的头是相当大的... (trad.: què vol dir? El seu cap és prou gran, no?)»

Yang: «哈哈! 我的意思是我不是很聪明! (ha, ha, ha! Vull dir que no sóc tan intel·ligent, jo!).»

Yang Wang, de la mateixa manera que ho han fet ja altres compatriotes seues, es considera poc intel·ligent o poc capacitada per a l'aprenentatge lingüístic, un fet, que, òbviament, no té cap tipus de fonament científic sinó que més aviat deu raure en les ideologies lin-

Els carrers de botigues de la República Popular més moderna contrasten completament amb els nostres, de tota manera, els xinesos d'Eivissa també han notat el potencial econòmic de la nostra illa (fotografia: Maria del Mar Joan i Marí).

güístiques transmeses al seu país d'origen en relació a la seua percepció del context sociolingüístic de la localitat on resideix.

És possible també que, a causa de la història lingüística de la Xina i a les ideologies lingüístiques que hi prevalen, considerin l'única llengua oficial la castellana i vegin la llengua catalana com una eina no formal, familiar, folklòrica i de validesa dubtosa per als àmbits públics, de la mateixa manera que consideren les seues llengües deixant de banda la llengua mandarina.

Conclusions i possibles mesures per a la incorporació sociolingüística i cultural del col·lectiu xinès a Eivissa

La incorporació social, cultural i lingüística de qualsevol col·lectiu de persones nouvingudes a la nostra societat s'ha de portar a terme a partir d'un plantejament multidis-

ciplinar, que afecti diferents administracions i que comprometi, d'alguna manera, amples capes de la societat.

I, encara, segurament no n'hi ha prou amb un compromís institucional, sinó que cal treballar perquè la cohesió social constitueixi un objectiu de país, és a dir, del conjunt de la societat. Per tant, en el procés d'incorporació sociolingüística i cultural de les persones nouvingudes a la nostra societat, hi ha de participar també, activament, la societat civil, si és possible, a través de diversos agents.

El context polític actual, a les Illes Balears, no és gens favorable per als processos d'incorporació sociolingüística, a causa dels estralls que va causant un govern no autòcentrat, que no creu en l'autonomia i que rebutja la preferència dels trets que configuren la pròpia identitat col·lectiva. Sí que, en canvi, es

El salvatge desenvolupament comercial i urbanístic xoca frontalment amb el model de negoci familiar que, fins fa ben poc, era el que predominava al país (fotografia: Maria del Mar Joan i Mari).

pot produir un efecte rebot en el si de la societat civil, com ja ha ocorregut altres vegades que el govern ha estat en mans de formacions polítiques poc afectes al procés de normalització de la llengua catalana. Actualment, s'estan teixint unes xarxes cada vegada més potents per intentar suplir les mancances que, voluntàriament, s'estan provocant des del govern.

D'altra banda, s'han de tenir en compte les característiques específiques del col·lectiu xinès. A diferència d'altres col·lectius de nous, els xinesos són prou més opacs per a la nostra societat ja que, en general, en desconeixem la seua cultura, alhora que mantenen unes xarxes d'interrelació entre ells considerablement potents i socialment ben institucionalitzades. Aquest factor pot dificultar, en un principi, el procés d'incorporació dels xinesos a la nostra llengua i cultura. Amb tot, en una etapa una mica més avançada pot constituir un element

molt favorable. Sempre resulta més fàcil d'operar amb un col·lectiu que manté una certa estructura que no treballar amb col·lectius altament desestructurats a l'illa, que no té per què voler dir, emperò, que estiguin desestructurats entre ells.

Acció institucional

Com a administració més acostada als ciutadans, els ajuntaments tenen una gran capacitat d'incidència. La gran majoria d'ajuntaments compten amb un Reglament Lingüístic que, en la majoria dels casos, fa només referència als usos institucionals dins la pròpia institució, i amb les relacions amb d'altres institucions, però que no compten amb un pla d'acció dins cada municipi. En aquest sentit, els ajuntaments haurien d'aprofundir i s'haurien de comprometre en l'elaboració de Projectes Lingüístics de Municipi (PLM), conjuntament amb els diferents agents socials i econòmics. El PLM podria esdevenir l'instrument

que posàs les bases per a la incorporació lingüística i cultural dels diferents col·lectius de persones novingudes. Des del Departament de Serveis Socials de cada ajuntament es podrien organitzar tot tipus de xerrades o col·loquis per informar els diversos col·lectius d'immigrants nous, i ja establerts a l'illa, sobre les bases d'aquests PLM i, així, com mínim, es podria transmetre el valor institucional de la llengua catalana.

Els consells insulars, d'altra banda, a les Balears, tenen capacitat en planificació lingüística, però solen comptar amb un pressupost molt escàs. Haurien de dur endavant, emperò, la tasca de coordinar l'activitat dels diferents ajuntaments (tasca que és encomanada, per l'Estatut d'Autonomia, als consells insulars). Per altra banda, una gran quantitat de població novinguda no entén, en un primer moment, la separació entre les diverses institucions i sempre acudeix, en primer lloc, als consells insulars, en tant que entitats més prestigioses, per a resoldre tot tipus de dubtes. Aquest fet comporta una oportunitat excel·lent per a aconseguir una cohesió i una coherència pel que fa a la primera impressió d'aquest col·lectiu i pel que fa a transmetre uns valors lingüístics determinats. Des d'aquestes institucions, doncs, s'haurien de vertebrar les bases per

**Els Projectes
Lingüístics de
Municipi podrien
esdevenir
l'instrument que
posàs les bases per
a la incorporació
lingüística i cultural
dels diversos
col·lectius de
novinguts**

a l'acolliment lingüístic en comptes de delegar cada col·lectiu d'immigrants diferent cap a les seues associacions culturals o cap als serveis socials. Mediadors culturals, treballadors socials o voluntaris per la llengua podrien ser un vincle clau entre els diversos col·lectius.

El Govern de les Illes Balears compta amb el gruix de competències en matèria de política lingüística. L'Estatut d'Autonomia li atribueix l'autoritat per dur endavant el procés de normalització de la llengua catalana, per mitjà de l'aplicació de la Llei de Normalització Lingüística i dels decrets que la desenvolupen. D'ell depèn la necessària renovació d'aquesta Llei, promulgada abans de la segona onada migratòria, amb persones procedents d'arreu del món. Però tenint en compte les circumstàncies polítiques per les quals passen actualment les Illes Balears, podem assumir sense complexos que, probablement, el millor que es pot fer ara és no tocar una legislació que, malgrat que antiquada i insuficient, previsiblement només pot canviar a pitjor.

Acció cívica

Com ja hem esmentat anteriorment, necessàriament, per a la incorporació de les persones nouvingudes, l'acció cívica s'ha de combinar adequadament amb l'acció institucional.

En aquest sentit, entenem que cal promoure programes com ara el Voluntariat per la Llengua (VxL). Pot ser de gran utilitat acostar els membres de la comunitat xinesa a aquests programes, de cara a treballar perquè tinguin un domini oral de la llengua, adquirit en contextos espontanis, i no només a través de contextos de caire acadèmic. La llengua escrita pot presentar, en un principi, una gran dificultat per a aquest col·lectiu, que està acostumat a un tipus d'escriptura molt allunyat del nostre, i, per tant, començar potenciant la llengua oral podria ser la clau per començar a animar-los en l'aprenentatge de llengües noves, ja sigui el català, el castellà, l'anglès, etc.

Una petita mostra de les diferències abismals entre cultures, que no obstaculitzen, emperò, la creació d'una societat cohesionada i diversa (fotografia: Maria del Mar Joan i Mari).

Darrerament, a més, a Eivissa s'han organitzat uns certàmens culturals en els quals s'oferien cursos i activitats lúdiques i dinàmiques per fomentar els coneixements d'altres cultures entre la població eivissenca. Les activitats solien estar organitzades per entitats privades i les portaven a terme persones originàries del països participants. El domini lingüístic dels participants no resultava un problema greu, ja que sempre hi havia algú que dominava la llengua del país per ajudar en la solució d'aquests problemes. En aquests ambients, alliberats del pes institucional i la pressió dels àmbits formals, resulta molt més fàcil crear

una interacció lingüística diversa i oberta a una vertebració en llengua catalana.

Ja passant a l'àmbit esportiu, darrerament s'han organitzat tornejos de diversos esports entre les associacions culturals de països estrangers que hi ha l'illa d'Eivissa. Moltes veus han apuntat, sense ple coneixement de causa, que aquests tornejos només serveixen per a perpetuar el funcionament d'aquestes associacions com a «guetos» amb voluntat d'aïllar-se, però això no té perquè ser així, sinó que poden suposar una oportunitat excel·lent per a la creació d'una cohesió en una societat cada cop més multicultural. Em-

中文

Zhongwen és la traducció al català de llengua xinesa, però també ens explica que la llengua estàndard és l'únic patrimoni cultural que uneix tots els habitants del "País del Centre".

parats pels valors que transmet l'esport, de respecte, tolerància, participació, sentiment d'equip o solidaritat, resultaria fàcil crear llaços d'unió entre els diversos grups i fomentar unes actituds lingüístiques determinades.

Un altre aspecte a tenir en compte són totes les activitats, en sigui quina sigui la naturalesa, que es fan de manera multilingüe. Per al nostre propòsit, qualsevol activitat que funcionés en català i xinès mandarí, llengua de la qual presenten un nivell molt alt tots els xinesos entrevistats a l'illa d'Eivissa, ja ens serviria. És clar, altres llengües com ara el wu o el hokkien també podrien obrir portes a l'hora d'organitzar activitats diverses i, a més, podrien ajudar a fomentar l'autoestima lingüística dels seus parlants, no reproduint així la norma monolingüe dels estats-nació. Al Conservatori de Música i Dansa d'Eivissa se solen organitzar cursos de músiques d'arreu del món, però sempre els imparteixen professors d'aquí. Un curs per a tots els estudiants de corda que inclogués l'aprenentatge de l'instrument erhu (relativament barat, de mida mitjana i molt practicat entre el col·lectiu xinès) seria un altre pont d'unió entre els residents de l'illa originaris i no originaris d'aquí. Aquesta iniciativa també podria portar-se a terme amb altres col·lectius de l'illa, com ara l'Associació de Senegalesos d'Eivissa, que organitzen concerts tot sovint arreu dels municipis de l'illa.

Darrerament, i a causa de la idea tan divulgada que la República Popular de la Xina s'està convertint en la potència mundial més rellevant —potser només en matèria de desenvolupisme econòmic desenfrenat, tot sigui dit de passada—, també es podria crear una associació cultural dirigida per xinesos que organitzassin classes de xinès per a tots els nivells. A l'illa cada vegada hi ha més gent que s'interessa per l'aprenentatge d'aquesta llengua i podria esdevenir una altra bona alternativa per implicar la part més jove d'aquest col·lectiu. Una associació que es dedicàs a les classes de xinès i que treballàs dia a dia amb altres col·lectius de l'illa podria ser una bona porta d'entrada a la nostra societat. A més, potser podríem tenir la possibilitat de veure un model d'ensenyament i aprenentatge totalment diferents al nostre i aprendre també altres models en la gestió de les associacions cíviques i culturals entorn de la diversitat lingüística.

Bibliografia

BIBILONI, G.; MARTÍ, J.; VALLVERDÚ, F.; BASTARDAS A.; [et al.] (1991). «La situació del català a les Illes Balears», a *Processos de normalització lingüística: l'extensió de l'ús social i l'estandardització*. Barcelona: Editorial Columna, p. 525-534.
CIRER, J. C. (2000). *Estudis sobre el turisme a Eivissa i Formentera 1*. Eivissa: Editorial Mediterrània-Eivissa.

DOSCH, J. i MOLS, M. (2000). *International Relations in the Asia-Pacific: New Patterns of Power, Interest, and Cooperation*. Nova York: St. Martin's Press.

JOAN I MARÍ, B. (2011). *Per la refundació del nacionalisme a les Illes Balears*. Mallorca: Editorial Moll.

OLLÉ, M. (2005). *Made in China: el despertar social, polític i cultural de la China contemporània*. Barcelona: Editorial Destino.

RAMON TOUS, N. (2002). «Estratègies d'integració lingüística dels estrangers a les Illes Balears», dins *Llengua i Ús 24*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

SABATÉ I DALMAU, M. (2010). «Nuevas categorizaciones sociales a través del habla: (in)migrantes en la era de la globalización en una localidad catalana semi-rural». *Spanish in Context 7*, p. 221-253.

Webgrafia

China Internet Information Center, 2005. *Basic Statistics on National Population Censuses*. [pàgina web]. [11/11/2005] <www.china.org.cn>
Institut d'Estadística de les Illes Balears, 2012. [pàgina web]. [28/05/2012] <www.ibestat.es>
National Bureau of statistics of China, 2008. [pàgina web]. [05/04/2008] <www.stats.gov.cn/english/index.htm>
World Map Finder, 2012. [pàgina web]. [06/06/2012] <<http://www.xhes.com/v800/images%5Cprovinces.jpg>>.

MARIA DEL MAR JOAN I MARÍ ■